

Уставни суд Републике Српске, на основу члана 115. Устава Републике Српске, члана 40. став 5. и члана 61. став 1. тачка г) Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" бр. 104/11 и 92/12), на сједници одржаној 30. марта 2022. године, д о н и о је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за оцјењивање уставности и законитости члана 3. став 1. и члана 4. став 1. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката ("Службени гласник Републике Српске" број 68/05).

О б р а з л о ж е њ е

Раденко Топић из Челинца дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости члана 3. став 1. и члана 4. став 1. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката ("Службени гласник Републике Српске" број 68/05), коју је донијела Скупштина Адвокатске коморе Републике Српске. У иницијативи се наводи да оспорене одредбе ове тарифе, којима је прописано да адвокат и корисник његове услуге, односно клијент, могу уговорити пружање правне помоћи за сваки или одређене случајеве и висину накнаде адвокату, нису у сагласности са чланом 46. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89 и „Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04). Овим законским нормама је, како истиче давалац иницијативе, прописано да уговорна обавеза мора бити одређена, због чега сматра да у сваком појединачном случају адвокат и његов клијент морају сачинити писмени уговор којим би јасно дефинисали међусобна права и обавезе. Оспореним одредбама Тарифе, које предвиђају да се овакав уговор може закључити, али не прописују такву обавезу, нарушена је, по мишљењу даваоца иницијативе, правна сигурност лица која користе услуге адвоката, јер се ради о особама које у највећем броју случајева не познају право и могу претрпјети штету у случају евентуалне злоупотребе од стране адвоката. Слиједом наведеног, у иницијативи се предлаже да Суд, након спроведеног поступка, утврди да оспорене одредбе предметне тарифе нису у сагласности са Законом о облигационим односима и чланом 108. став 2. Устава Републике Српске.

У одговору на иницијативу који је доставила Адвокатска комора Републике Српске износи се став да су наводи иницијативе у потпуности неосновани, паушални и произвољни. Доносилац оспорене тарифе указује на одредбе става 2. члана 3. овог акта, којим је прописана форма уговора о пружању правне помоћи и које елементе тај уговор мора садржавати, као и ставова 2, 3. и 4. члана 4. који уређују питање на који начин адвокат и клијент могу уговорити висину награде адвокату, те висину трошкова за његов рад. У вези са наведеним, у одговору се истиче да се оспорене норме Тарифе не могу посматрати изоловано, већ искључиво у вези са осталим одредбама члана 3. и члана 4. овог акта. Такође се наводи да уговорне стране своје међусобне односе могу уредити на начин који њима највише одговара у конкретним околностима, те су слободне да уговор, за који закон не предвиђа одређену форму, закључе у посебној форми. Доносилац предметног акта је мишљења да оспорене норме ове тарифе нису у супротности са чланом 46. Закона о облигационим односима (овај члан садржи само два става), већ отварају могућност адвокату и клијенту да писменим уговором међусобне односе у погледу плаћања за рад

адвоката уговоре другачије него што је то предвиђено чланом 1. Тарифе.

Тарифу о наградама и накнади трошкова за рад адвоката ("Службени гласник Републике Српске" број 68/05) донијела је Скупштина Адвокатске коморе Републике Српске на основу члана 15. Закона о адвокатури и члана 12. Статута Адвокатске коморе Републике Српске, уз сагласност Министарства правде Републике Српске број 03/2-052-573/05 од 4. јула 2005. године. Оспореним одредбама ове тарифе прописано је: да адвокат и клијент могу уговорити пружање правне помоћи за сваки или одређене случајеве, на одређено или неодређено вријеме, и уговорити награду адвокату у пашалном износу (члан 3. став 1), те да адвокат и клијент могу уговорити висину награде адвокату, као и висину трошкова за рад и у вези с радом адвоката (члан 4. став 1).

У поступку оцјењивања уставности и законитости оспорених норми ове тарифе Суд је имао у виду да према одредбама тачака 6. и 18. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, Република уређује и обезбјеђује, поред осталог, облигационе односе и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом. Поред тога, према члану 131. Устава, адвокатура је самостална и независна дјелатност и служба која пружа правну помоћ, а организација и рад адвокатуре се уређују законом.

Одредбама Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89 и „Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) које су, по оцјени Суда, релевантне у конкретном случају, прописано је: да је уговор закључен кад су се уговорне стране сагласиле о битним састојцима уговора (члан 26), да се воља за закључење уговора може изјавити ријечима, уобичајеним знацима или другим понашањем из кога се са сигурношћу може закључити о њеном постојању, а изјава воље мора да буде учињена слободно и озбиљно (члан 28), те да закључивање уговора не подлијеже никаквој форми, осим ако је законом другачије одређено (члан 67. став 1).

Чланом 46. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89 и „Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04), у односу на који давалац иницијативе тражи оцјену оспорених норми Тарифе, прописано је да се уговорна обавеза може састојати у давању, чињењу, нечињењу и трпљењу (став 1), те да она мора бити могућа, допуштена и одређена, односно одредива (став 2).

Имајући у виду наведене уставне и законске одредбе, Суд је оцијенио да прописивање из оспорених норми предметне тарифе није супротно члану 46. Закона о облигационим односима, како то сматра давалац иницијативе. Наиме, Суд је, прије свега, узео у обзир да је адвокатура независна и самостална служба пружања правне помоћи, те је адвокат дужан да правну помоћ пружа стручно и савјесно, у складу са уставом, законом и подзаконским актима. У вршењу ове дјелатности адвокат има право и дужност да предузима правне радње на које га је странка овластила, а које могу користити странци у остваривању њених права и интереса. За свој рад адвокат има право на награду и накнаду трошкова, у складу са Тарифом коју, на основу законских овлашћења, доноси Адвокатска комора Републике Српске.

Приликом ове оцјене Суд је, такође, имао у виду да давалац иницијативе оспорава предметне норме Тарифе превасходно из разлога што сматра да би адвокат и клијент, сходно члану 46. Закона о облигационим односима, у сваком поједином случају морали

закључити писмени уговор у погледу њихових међусобних права и обавеза. У супротном, по мишљењу даваоца иницијативе, биле би нарушене наведене законске одредбе, као и правна сигурност клијената. Међутим, овакви наводи иницијативе су, по мишљењу овог суда, резултат погрешног тумачења члана 46, те осталих релевантних норми Закона о облигационим односима. Наиме, овим законом није предвиђена обавезна писмена форма уговора, већ се уговор сматра закљученим када се уговорне стране сагласе о битним састојцима истог, тако да, генерално гледајући, закључење уговора не подлијеже некој посебној форми, осим у случају када је законом изричито другачије одређено за поједине именоване уговоре (што није предвиђено за уговор о пружању адвокатских услуга). Дакле, Законом о облигационим односима није прописана обавезна писмена форма свих уговора, због чега адвокат и клијент могу диспонирати међусобним правима и обавезама из овог облигационог односа без обавезе закључења писменог уговора о пружању адвокатских услуга. У случају да, на основу сагласне изјаве воља, адвокат и клијент у погледу пружања правне помоћи у пашалном износу или висине награде адвокату и висине трошкова за његов рад желе закључити уговор у писменој форми, одредбама члана 3. став 2. и члана 4. ст. 2, 3. и 4. Тарифе су детаљније разрађена ова питања.

Према томе, нормирање из оспорене тарифе, којим се даје могућност закључења уговора између адвоката и клијента у писменој форми, али се не предвиђа оваква обавеза, по оцјени Суда, није у супротности са чланом 46. Закона о облигационим односима, тако да чињеница да између адвоката и клијента није, у сваком поједином случају, сачињен писмени уговор о пружању адвокатских услуга не значи да уговорна обавеза није могућа, допуштена и одређена, односно да не испуњава стандарде прописане овом законском одредбом.

Слиједом наведеног, Суд је оцијенио да оспореним прописивањем није нарушено начело законитости из члана 108. Устава.

Како је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), у овом предмету одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

На основу изложеног одлучено је као у изреци овог рјешења.

Ово рјешење Уставни суд је донио у саставу: предсједник Суда мр Џерард Селман и судије: Миленко Араповић, Војин Бојанић, Амор Букић, Златко Куленовић, Ирена Мојовић, проф. др Марко Рајчевић и академик проф. др Снежана Савић.

Број: У-24/21
30. марта 2022. године

ПРЕДСЈЕДНИК
УСТАВНОГ СУДА
Мр Џерард Селман, с.р.